

Anonymiseret version

Oversættelse

C-350/24 – 1

Sag C-350/24

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

14. maj 2024

Forelæggende ret:

Cour de cassation (Frankrig)

Afgørelse af:

3. maj 2024

Appellant:

HJ

Indstævnt:

Crédit agricole Corporate & Investment Bank

[Udelades]

COUR DE CASSATION (kassationsdomstol, Frankrig)

[udelades]

PLENARFORSAMLING

Offentligt retsmøde af **3. maj 2024**

– Forelæggelse for Den
Europæiske Unions Domstol
– Udsættelse af sagen

[Udelades]

DEN FRANSKE REPUBLIK

I DET FRANSKE FOLKS NAVN

DA

DOM AFSAGT AF COUR DE CASSATION (kassationsdomstol), i PLENUM,
DEN 3. MAJ 2024

HJ, der har bopæl [udelades], Courbevoie [(Frankrig)], har iværksat [udelades] appel [udelades] til prøvelse af dom afsagt af cour d'appel de Versailles (appeldomstolen i Versailles, Frankrig) [udelades] den 27. maj 2021 i en tvist mellem appellanten og aktieselskabet Crédit agricole Corporate & Investment Bank, der har hjemsted [udelades], Montrouge [(Frankrig)], og som er kassationsindstævnt.

Ved dom af 18. oktober 2023 har chambre sociale (afdelingen for socialretlige sager) ved Cour de cassation (kassationsdomstol) truffet afgørelse om at henvise appelsagen til behandling i plenum.

[Udelades]

[Udelades] [*processuelle bemærkninger*]

har Cour de cassation (kassationsdomstol), i plenum [udelades] [*processuelle bemærkninger*] og efter at have voteret i sagen i overensstemmelse med lovgivningen, afsagt denne dom.

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

- 1 HJ blev ved kontrakt af 17. januar 2007 ansat af selskabet Crédit agricole Corporate & Investment Bank (CACIB). Hun var senest beskæftiget som funktionær inden for kundeinformationssystemer i Det Forenede Kongerige, indtil hun fra den 28. august 2013 kom på sygeorlov.
- 2 Den pågældende kontrakt er underlagt Det Forenede Kongeriges ret.
- 3 Den 23. september 2013 anlagde HJ sag ved conseil de prud'hommes (arbejdsret, Frankrig) med krav om betaling af forskellige beløb i henhold til opfyldelsen af arbejdskontrakten og i erstatningsøjemed, idet hun var af den opfattelse, at hun var blevet udsat for forskelsbehandling på grund af sit køn og for psykisk chikane.
- 4 Ved afgørelse af 26. juni 2019 forkastede conseil de prud'hommes (arbejdsret) hendes krav.
- 5 Ved dom af 27. maj 2021 fandt cour d'appel de Versailles (appeldomstolen i Versailles), at HJ ikke havde fremlagt faktiske omstændigheder, der ville kunne tages hensyn til som relevante, og på grundlag af hvilke det på formålstjenlig vis ville kunne konkluderes, at der havde været tale om forskelsbehandling som omhandlet i section 13-19 og 136 i Equality Act 2010 (lov af 2010 om ligestilling, Det Forenede Kongerige). Den nævnte ret fastslog ligeledes, at det ikke var godtgjort, at der havde været tale om chikane, der udgjorde forskelsbehandling,

som omhandlet i samme lovs section 26, eller om repressalier som omhandlet i samme lovs section 27.

- 6 HJ har iværksat kassationsappel.

Anbringendernes indhold

- 7 HJ har foreholdt cour d'appel (appeldomstolen) i [den appellerede dom] at have forkastet samtlige hendes påstande, herunder om, at det kendes for ret, at hun var blevet udsat for forskelsbehandling på grund af sit køn, for chikane, der udgør forskelsbehandling, og for repressalier.
- 8 Hun har i det væsentlige gjort gældende, at cour d'appel (appeldomstolen), idet den efter at have undersøgt hvert af de tilfælde af forskelsbehandling, som hun havde påberåbt sig, ét efter ét, fandt, at hun ikke havde fremlagt faktiske omstændigheder, der ville kunne tages hensyn til som relevante med henblik på at fastslå, at der havde været tale om forskelsbehandling som omhandlet i Equality Act 2010 (lov af 2010 om ligestilling), traf afgørelse på grundlag af en fortolkning af Equality Act (lov om ligestilling), der ikke er i overensstemmelse med artikel 19 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv, som pålægger retten at anlægge en samlet vurdering af de faktiske omstændigheder for at afgøre, om disse giver anledning til at formode, at der har været tale om forskelsbehandling.
- 9 Hun har endvidere gjort gældende, at cour d'appel (appeldomstol) – selv efter at have anført, at det fremgik af de fremlagte dokumenter, at de ansatte, der havde nydt godt af udstationering inden for selskabet, hovedsageligt var mænd – fandt, at denne omstændighed alene ikke var tilstrækkelig til, at det kunne formodes, at der havde været tale om forskelsbehandling af kvinder, da der ikke forelå oplysninger om kvindernes ansøgninger om udstationering. Hun er af den opfattelse, at cour d'appel (appeldomstol), som pålagde den ansatte bevisbyrden for, at der var tale om forskelsbehandling, idet den – selv om den omstændighed, at størstedelen af de udstationerede ansatte var mænd, gav anledning til at formode, at der havde været tale om indirekte forskelsbehandling, og at det som følge heraf tilkom CACIB at bevise, at [selskabets] ordning for international mobilitet ikke indebar forskelsbehandling – traf afgørelse således, støttede sig på en fortolkning af bestemmelserne i Equality Act 2010 (lov af 2010 om ligestilling), der ikke er i overensstemmelse med artikel 19 i direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006.

Principper og gældende lovgivning

I – EU-retten

- 10 Ifølge [Den Europæiske Unions Domstol] [udelades] pålægger princippet om gensidig tillid hver af medlemsstaterne at lægge til grund, medmindre der er tale om helt særlige omstændigheder, at samtlige andre medlemsstater overholder EU-retten og navnlig de i denne ret anerkendte grundlæggende rettigheder ([udelades] udtalelse fra Domstolen (plenum) af 18.12.2014, 2/13, præmis 191, ECLI:EU:C:2014:2454).
- 11 Princippet om EU-rettens forrang, som [Domstolen] [udelades] knæsatte i Costadommen (dom af 15.7.1964, Costa mod ENEL, 6/64, ECLI:EU:C:1964:66), og som den har betegnet som »fundamentalt« (dom af 10.10.1973, Variola mod Amministrazione delle Finanze, 34/73, Sml., s. 981, ECLI:EU:C:1973:101), medfører en forpligtelse for alle instanser i medlemsstaterne til at sikre, at de forskellige EU-retlige regler gennemføres fuldt ud, idet medlemsstaternes nationale ret ikke kan ændre den virkning, som disse forskellige regler tillægges på disse staters område (dom af 24.6.2019, Popławski, C-573/17, præmis 54, ECLI:EU:C:2019:530).
- 12 Pligten til overensstemmende fortolkning, som bidrager til at sikre, at EU-retten har forrang for national ret, der ikke er blevet bragt i overensstemmelse med førstnævnte ret, følger af medlemsstaternes pligt til, når der foreligger et direktiv, at virkeliggøre dets mål, og pligten i medfør af traktatens artikel 5, nu artikel 4, stk. 3, [TEUF], til at træffe alle almindelige eller særlige foranstaltninger til at sikre opfyldelsen af denne pligt. Pligten påhviler alle myndighederne i en medlemsstat, herunder også domstolene, og i forbindelse med en tvist mellem privatpersoner (dom af 10.4.1984, Von Colson og Kamann, 14/83, præmis 26, ECLI:EU:C:1984:153). Denne retspraksis er siden blevet anvendt fast. Den er herefter støttet på artikel 288, stk. 3, TEUF (dom af 7.8.2018, Smith, C-122/17, præmis 39, ECLI:EU:C:2018:631).
- 13 Domstolen har bemærket, at pligten til overensstemmende fortolkning af national ret er underlagt visse begrænsninger, for så vidt som den ikke kan tjene som grundlag for en fortolkning contra legem af national ret (dom af 4.10.2018, Link Logistik N&N, C-384/17, præmis 59 og 61, ECLI:EU:C:2018:810, og af 15.4.2008, Impact mod Minister for Agriculture and Food m.fl., C-268/06, præmis 100, ECLI:EU:C:2008:223).
- 14 Domstolen har imidlertid tilføjet, at en national domstol, som, idet der for denne er indbragt en tvist vedrørende et almindeligt EU-retligt princip såsom princippet om forbud mod forskelsbehandling, som et direktiv er et konkret udtryk for, faktisk befinder sig i en situation, hvor det er umuligt for den at anlægge en fortolkning af national ret, der er i overensstemmelse med dette direktiv, ikke desto mindre er forpligtet til at sikre den retsbeskyttelse, der for borgerne følger af EU-retten, og til at sikre dennes fulde virkning, idet den om fornødent skal

undlade at anvende enhver bestemmelse i national ret, der er i strid med dette princip (dom af 19.1.2010, Küçükdeveci, C-555/07, præmis 51, EU:C:2010:21, og dom (Store Afdeling) af 19.4.2016, DI, C-441/14, præmis 35, ECLI:EU:C:2016:278).

II – Direktiv 2006/54/EF

- 15 Direktiv 2006/54/EF, hvori der i anden og femte betragtning henvises til traktatens artikel 2 og artikel 3, stk. 2, og til artikel 21 og 23 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, har til formål at sikre gennemførelsen af princippet om lige muligheder for og lige behandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv. I det øjemed indeholder det bestemmelser til gennemførelse af princippet om ligebehandling for så vidt angår adgang til beskæftigelse, arbejdsvilkår og erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger. Det indeholder endvidere bestemmelser, der skal sikre, at gennemførelsen bliver mere effektiv, ved at der fastsættes relevante procedurer.
- 16 Ifølge 30. betragtning til dette direktiv »overlades det til medlemsstaterne på alle stadier af sagsbehandlingen at indføre bevisregler, som er gunstigere for klager.« Det fremgår ligeledes af samme betragtning, at »[det,] [f]or at sikre, at princippet om ligebehandling kan håndhæves i praksis, er [...] vigtigt, at der vedtages bestemmelser om bevisbyrden. Som fastslået af Domstolen bør der derfor fastsættes bestemmelser, der sikrer, at bevisbyrden pålægges indklagede, når der foreligger en tilsyneladende forskelsbehandling, undtagen i forbindelse med sager, hvor det påhviler en domstol eller en anden kompetent national instans at undersøge de faktiske omstændigheder. Det skal imidlertid gøres klart, at det fortsat tilkommer den relevante nationale instans at vurdere de faktiske omstændigheder, der giver anledning til at formode, at der er sket direkte eller indirekte forskelsbehandling, i overensstemmelse med national lovgivning og/eller praksis«.
- 17 I direktivets artikel 19, stk. 1 og 2, fastsættes:
- »Bevisbyrde
1. Medlemsstaterne træffer i overensstemmelse med deres nationale retssystemer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at når personer, der betragter sig som krænket, fordi ligebehandlingsprincippet ikke er anvendt over for dem, over for en domstol eller en anden kompetent myndighed påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der har været tale om direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det indklagede at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket.
2. Stk. 1 er ikke til hinder for, at medlemsstaterne indfører regler for bevisførelse, der er gunstigere for klager. [...]«

III – Aftalen om Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union

- 18 I henhold til aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom), som blev godkendt af Rådet for Den Europæiske Union ved afgørelse (EU) 2020/135 af 30. januar 2020 (herefter »aftalen«), udtræder Det Forenede Kongerige af Unionen med virkning fra datoen for aftalens ikrafttræden den 1. februar 2020.
- 19 I aftalens artikel 126 fastsættes imidlertid en overgangsperiode, der udløber den 31. december 2020, og hvori EU-retten fortsat finder anvendelse i Det Forenede Kongerige.
- 20 Det følger af aftalens artikel 127, stk. 3, at »[i] overgangsperioden har den EU-ret, som finder anvendelse i henhold til stk. 1, samme retsvirkninger over for og i Det Forenede Kongerige som i Unionen og dens medlemsstater, og den fortolkes og anvendes i overensstemmelse med de samme metoder og generelle principper, som finder anvendelse i Unionen.«

IV – Equality Act 2010

- 21 Equality Act 2010 (lov af 2010 om ligestilling) fastsætter i section 136:
- »(1) Denne section finder anvendelse på enhver procedure vedrørende en overtrædelse af denne lov.
- (2) Hvis der foreligger faktiske omstændigheder, på baggrund af hvilke retten i mangel af anden forklaring vil kunne træffe afgørelse om, at en person (A) har overtrådt de pågældende bestemmelser, skal retten lægge til grund, at overtrædelsen har fundet sted.
- (3) Subsection (2) finder dog ikke anvendelse, hvis A godtgør, at A ikke har overtrådt de pågældende bestemmelser.«

V – National ret vedrørende retternes beføjelser ved anvendelse af udenlandsk ret

- 22 Artikel 3 i code civil (den civile lovbog, Frankrig), på grundlag af hvilken Cour de cassation (kassationsdomstol) i mangel af specifik lovgivning har udarbejdet principperne for fransk international privatret, bestemmer, at »[o]rdens- og sikkerhedsforskrifter er bindende for alle personer, der er bosat på fransk område. Fast ejendom, selv når den ejes af udlændinge, er underlagt fransk ret. Forskrifter vedrørende personers retlige status samt deres rets- og handleevne er gældende for franskmænd, selv når de er bosat i udlandet«.

- 23 Cour de cassation (kassationsdomstol) har i henhold til den nævnte lovtæst bl.a. gjort gældende, at »det påhviler en fransk ret, som anerkender, at en udenlandsk lovgivning finder anvendelse, at undersøge indholdet heraf enten af egen drift eller på anmodning af en part, der påberåber sig den, med parternes medvirken og om nødvendigt selv, samt at give en besvarelse af det omtvistede spørgsmål, som er i overensstemmelse med gældende udenlandsk ret« (Cassation, 1re Civ. (kassationsdomstol, første afdeling for civile sager), 28.6.2005 [udelades], *Bulletin*, 2005, I, nr. 289, Cassation, Com. (kassationsdomstol, afdelingen for kommercielle, finansielle og økonomiske sager), 28.6.2005 [udelades], *Bulletin*, 2005, IV, nr. 138).
- 24 Cour de cassation (kassationsdomstol) har truffet afgørelse om, at de dommere, som påkender sagens realitet, skal anvende og fortolke den udenlandske lovgivning med endelig gyldighed (Cassation, 1re Civ. (kassationsdomstol, første afdeling for civile sager), 13.1.1993 [udelades] *Bulletin*, 1993, I, nr. 14).

Begrundelse for den præjudicielle forelæggelse

- 25 Appellen rejser for det første spørgsmålet om, hvilken indvirkning Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union har på de beføjelser, som en ret i en medlemsstat, der skal anvende Det Forenede Kongeriges lovgivning, der er vedtaget til gennemførelse af et EU-direktiv, har i forbindelse med en retssag, der er anlagt inden udløbet af overgangsperioden, når den ret, for hvilken sagen er indbragt, skal træffe afgørelse efter udløbet af denne periode.
- 26 På tidspunktet for de faktiske omstændigheder (arbejdskontrakt underskrevet den 17.1.2007, angivelig forskelsbehandling i perioden 2010-2013) og ligeledes på det tidspunkt, hvor søgsmålet blev anlagt (2013), samt på det tidspunkt, hvor conseil de prud'hommes (arbejdsret) afsagde sin afgørelse (2019), var Det Forenede Kongerige nemlig medlem af Den Europæiske Union. På det tidspunkt, hvor cour d'appel de Versailles (appeldomstolen i Versailles) traf afgørelse i appelsagen, dvs. den 27. maj 2021, var Det Forenede Kongerige derimod udtrådt af Den Europæiske Union.
- 27 HJ har gjort gældende, at Det Forenede Kongerige på tidspunktet for de omtvistede faktiske omstændigheder stadig var en del af Den Europæiske Union og derfor var underlagt EU-retten, således at den nationale lovgivning, der var gældende i dette land på daværende tidspunkt, skal fortolkes i overensstemmelse med de regler, der følger af EU-retten, uagtet at den britiske ret på det tidspunkt, hvor cour d'appel (appeldomstol) traf afgørelse, ikke længere kunne forelægge Domstolen præjudicielle spørgsmål. HJ har i det væsentlige tilføjet, at selv forudsat at denne særlige omstændighed ville kunne fritage den britiske ret for sin pligt til overensstemmende fortolkning, ville den franske ret fortsat være underlagt en sådan pligt, eftersom den ville skulle anvende den nationale lovgivning, der var gældende i en EU-medlemsstat på tidspunktet for de omtvistede faktiske omstændigheder.

- 28 CACIB har i det væsentlige gjort gældende, at det ikke tilkommer Cour de cassation (kassationsdomstol) selv at tage stilling til, om en anden medlemsstats lovgivning er forenelig med EU-retten, eller om en fortolkning, som retterne i den pågældende medlemsstat har anlagt heraf, er gyldig. CACIB er af den opfattelse, at det ikke tilkommer Cour de cassation (kassationsdomstol) at sætte sig i den udenlandske ligestillede rets sted med henblik på at afgøre retningen for gældende ret i et fremmed land eller at tage stilling til dette lands retspolitik eller den pågældende rets forenelighed med EU-retten, hvilket alene henhører under Den Europæiske Unions Domstols samlede kompetence.
- 29 Generaladvokaten [ved Cour de cassation (kassationsdomstol)] er af den opfattelse, at der skal forelægges et præjudicielt spørgsmål for Domstolen. Generaladvokaten har gjort gældende, at affattelsen af aftalen – og mere specifikt de manglende klausuler med hensyn til, hvilken ret der finder anvendelse på tvister, der er anlagt ved medlemsstaternes retter i overgangsperioden, men som stadig verserer efter udløbet af denne – giver anledning til tvivl med hensyn til, om EU-retten fortsat fandt anvendelse, da cour d'appel (appeldomstol) afsagde den appellerede dom.
- 30 Cour de cassation (kassationsdomstol) finder, at der består en rimelig tvivl i så henseende.
- 31 Selv om søgsmålet, der blev anlagt inden udløbet af den overgangsperiode, som er fastsat i aftalens artikel 126, på daværende tidspunkt var underlagt EU-retten, heri indbefattet direktiv 2006/54/EF, var traktaterne, herunder navnlig artikel 288 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), på det tidspunkt, hvor dommerne i appelsagen traf afgørelse, den 27. maj 2021, ophørt med at have virkninger i Det Forenede Kongeriges retsorden.
- 32 Selv om artikel 19 i direktiv 2006/54/EF på tidspunktet for den angivelige forskelsbehandling fandt anvendelse på tvisten, opstår således spørgsmålet, om aftalen kan have til virkning, at der med tilbagevirkende kraft rejses tvivl om anvendelsen af EU-retten, herunder om retternes pligt til at fortolke gældende ret i overensstemmelse med EU-retten.
- 33 Det kan muligvis lægges til grund, at selv om en del af EU-retten angiveligt er blevet opretholdt i britisk ret i medfør af lovgivning, som Det Forenede Kongerige har vedtaget, kan EU-retten ikke på nuværende tidspunkt danne grundlag for en pligt til at fortolke britisk ret i overensstemmelse med EU-retten.
- 34 Modsat kan det muligvis lægges til grund, at idet de faktiske omstændigheder ligger forud for ophøret af overgangsperioden, og sagen blev anlagt inden ophøret af denne, skal en ret i en anden medlemsstat, selv om denne træffer afgørelse efter ophøret af overgangsperioden, fortolke Det Forenede Kongeriges lovgivning, der gennemførte artikel 19 i direktiv 2006/54/EF, i overensstemmelse med EU-retten.
- 35 Der er derfor behov for en fortolkning af aftalen med hensyn til, hvorvidt en ret, der træffer afgørelse efter ophøret af overgangsperioden, skal anse en lovgivning i

Det Forenede Kongerige, der gennemfører artikel 19 i direktiv 2006/54/EF, for en lovgivning, der er vedtaget af en medlemsstat til gennemførelse af et direktiv, når de faktiske omstændigheder ligger forud for dette tidspunkt, og/eller sagen er blevet anlagt inden dette tidspunkt.

- 36 For det andet rejser appellen spørgsmålet om, hvorvidt pligten til overensstemmende fortolkning af national lovgivning i den medlemsstat, hvor retten er beliggende, også finder anvendelse, når den pågældende ret skal anvende en anden medlemsstats lovgivning.
- 37 HJ er i det væsentlige af den opfattelse, at en fransk ret, når den anvender bestemmelser, der hidrører fra en anden EU-medlemsstats lovgivning, bør være forpligtet til under kontrol ved Cour de cassation (kassationsdomstol) at fortolke og anvende disse bestemmelser i overensstemmelse med EU-retten. HJ har bl.a. gjort gældende, at Cour de cassation (kassationsdomstol), som kontrollerer, at loven er i overensstemmelse med internationale konventioner, a fortiori, når der er tale om en lovgivning i en EU-medlemsstat, bør kontrollere, at bestemmelserne i den pågældende udenlandske lovgivning er forenelig med EU-retten, idet det skal erindres, at denne lovgivning i medfør af det grundlæggende princip om EU-rettens forrang er gældende for samtlige EU-medlemsstaternes nationale lovgivninger, og at den nationale ret i denne forbindelse af Domstolen er blevet ophøjet til almindelig domstol for Den Europæiske Union. HJ har medgivet, at det, såfremt Cour de cassation (kassationsdomstol) måtte finde, at der består en rimelig tvivl om rækkevidden af en sådan forpligtelse, tilkommer nævnte ret at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål i så henseende.
- 38 CACIB har i det væsentlige gjort gældende, at det, hvis det blev fastslået, at enhver national ret havde ret til at drage enhver lov i et andet land end sit eget i tvivl, ville rejse en række særdeles vanskelige problemer, og at medlemsstaterne ville kunne opfatte det som et indgreb i deres suverænitet.
- 39 Generaladvokaten [ved Cour de cassation (kassationsdomstol)] har i det væsentlige anført, at såfremt Domstolen måtte give en besvarelse, hvorefter EU-retten faktisk finder anvendelse, ville der være grundlag for at anvende Domstolens praksis vedrørende princippet om overensstemmende fortolkning, som synes at kræve, at dette princip overholdes, når de nationale retter anvender en anden medlemsstats lovgivning. Samme generaladvokat har imidlertid påpeget dels, at Domstolen ikke udtrykkeligt har fastslået, at der består en sådan forpligtelse, dels at overholdelse af dette princip fra samtlige medlemsstaters side for Den Europæiske Union vil udgøre en politisk udvikling i retning af øget integration i et omfang, der er så betydeligt, at det vil vise sig nødvendigt at anmode om Domstolens stillingtagen ligeledes i denne henseende.
- 40 Cour de cassation (kassationsdomstol) finder, at det, såfremt de franske retter er forpligtet til at vurdere overensstemmelsen med EU-retten af en lov, der hidrører fra en anden medlemsstat, for at sikre, at den franske stat overholder EU-rettens

forrang, vil være nødvendigt at udvikle karakteren af sin kontrol vedrørende anvendelsen og fortolkningen af udenlandsk ret.

- 41 Cour de cassation (kassationsdomstol) er klar over, at Domstolen siden Marshalldommen har lagt til grund, at et direktiv *»ikke i sig selv kan skabe forpligtelser for private [og] derfor ikke som sådan kan påberåbes over for sådanne personer«* (dom af 26.2.1986, Marshall, C-152/84, præmis 48, ECLI:EU:C:1986:84).
- 42 Domstolen har imidlertid ligeledes udtalt, *»at den nationale domstol ved anvendelsen af nationale retsfor skrifter, hvad enten de er ældre eller yngre end direktivet, er forpligtet til i videst muligt omfang at fortolke dem i lyset af direktivets ordlyd og formål og at fremkalde det med direktivet tilsigtede resultat, og således handle i overensstemmelse med [t]raktatens artikel 189, stk. 3«* (dom af 13.11.1990, Marleasing, C-106/89, præmis 8, ECLI:EU:C:1990:395).
- 43 For så vidt som princippet om overensstemmende fortolkning i henhold til dommen i sagen Von Colson og Kaman (nævnt ovenfor i denne afgørelses præmis 12) er gældende for de nationale retter i egenskab af organer i en medlemsstat, der er forpligtet til at gennemføre direktiver i sin egen nationale retsorden, kan det ikke udelukkes, at det samme gør sig gældende, såfremt disse retter skal anvende en anden medlemsstats nationale ret.
- 44 Domstolen har i denne henseende haft anledning til at udtale, at *»[d]et påhviler [...] den ret, for hvilken en tvist [...] verserer, at anvende lovgivningen i den stat, hvis retter er udpeget [i en værnetingsklausul], idet den skal fortolke denne lovgivning i overensstemmelse med EU-retten, navnlig direktiv[et]«* (dom af 18.11.2020, C-519/19, Ryanair, præmis 51, og dom af 8.12.2022, Luxury Trust Automobil, C-247/21, præmis 67, ECLI:EU:C:2022:966).
- 45 Det synes således at følge af Domstolens praksis, at de nationale retter i henhold hertil pålægges at anlægge en overensstemmende fortolkning, selv når de skal anvende en anden medlemsstats ret.
- 46 I forbindelse med, at Domstolen udtrykkeligt blev adspurgt herom, besvarede den imidlertid ikke spørgsmålet, på grund af de særlige omstændigheder i den sag, der var forelagt den (dom af 15.12.2022, C-577/21, ECLI:EU:C:2022:992).
- 47 Det ville desuden være formålstjenligt at få kendskab til, om beføjelserne for en national ret, der anvender en anden medlemsstats lovgivning, og som konstaterer, at det ikke er muligt for den at give en overensstemmende fortolkning heraf, er de samme som de beføjelser, som den pågældende ret udøver, når den anvender sin egen nationale lovgivning, og om princippet om forbud mod forskelsbehandling, der er fastsat i artikel 21 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, og som direktiv 2006/54/EF er et konkret udtryk for, i givet fald kan foranledige den pågældende ret til, selv i en tvist mellem privatpersoner, at undlade at anvende den pågældende lovgivning.

- 48 Der består følgelig en rimelig tvivl med hensyn til en sådan konklusion, således at Cour de cassation (kassationsdomstol) finder det nødvendigt at foretage en præjudiciel forelæggelse ligeledes i denne henseende, når endvidere henses til de institutionelle implikationer af besvarelsen.

PÅ GRUNDLAG AF DISSE PRÆMISSER

UNDER HENVISNING TIL artikel 267 TEUF,

FORELÆGGES Den Europæiske Unions Domstol følgende spørgsmål:

- »1) Skal aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom), som blev godkendt af Rådet for Den Europæiske Union ved afgørelse (EU) 2020/135 af 30. januar 2020, fortolkes således, at en ret, der træffer afgørelse efter ophøret af overgangsperioden, skal anse en lovgivning i Det Forenede Kongerige, der gennemfører artikel 19 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv, for en lovgivning, der er vedtaget af en medlemsstat til gennemførelse af et direktiv, når de faktiske omstændigheder ligger forud for dette tidspunkt, og/eller sagen er blevet anlagt inden dette tidspunkt?
- 2) Skal artikel 288 TEUF fortolkes således, at en national domstol, for hvilken der er indbragt en tvist mellem privatpersoner, og som er forpligtet til at anvende en anden medlemsstats lovgivning, uden at princippet om gensidig tillid må være til hinder herfor, skal anlægge en fortolkning af bestemmelserne i den pågældende lovgivning, der er i overensstemmelse med et direktiv?
- 3) Såfremt den nationale domstol finder, at det ikke er muligt for den at anlægge en sådan overensstemmende fortolkning, skal den da, således som den ville gøre i forbindelse med sin egen nationale ret, undlade at anvende den pågældende lovgivning, når der er tale om et almindeligt EU-retligt princip eller en bestemmelse i den primære ret, som et direktiv er et konkret udtryk for?»

Appelsagen UDSÆTTES, indtil Den Europæiske Unions Domstol har truffet afgørelse.

[Udelades]

[Udelades] [*processuelle bemærkninger*]

[Udelades]